

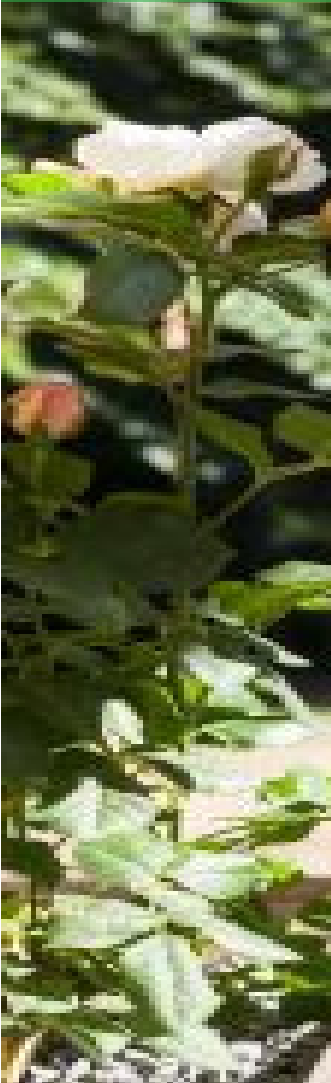

HET PAVILJOEN

Afbeelding 1: Het Paviljoen

Door:
Karin Tanja Dijkstra
Jolanda Maas
Agnes van den Berg

Achtergrond

HEALING ENVIRONMENT

Wanneer het gaat om het verbeteren van de zorgomgeving voor patiënten, denken we vrijwel automatisch aan het verfraaien en verbeteren van het interieur van de zorgomgeving. Door middel van bijvoorbeeld kleuren, muziek en comfortabele stoelen kan een zogenaamde healing environment gecreëerd worden die het welzijn van de patiënt bevordert. Bij het creëren van een healing environment wordt ook veel gebruik gemaakt van natuur en planten in de binnenruimte. Maar in plaats van de natuur naar de patiënten te brengen, kunnen patiënten ook naar buiten worden gebracht voor een behandeling in een natuurlijke omgeving.

HET PAVILJOEN

Om dit te realiseren is er op initiatief van een oncoloog bij het Ziekenhuis Tergooi in Hilversum een paviljoen (zie afbeelding 1) gerealiseerd om patiënten de gelegenheid te bieden hun chemotherapeutische behandeling in de tuin te ondergaan. Het paviljoen heeft een open houten structuur met glazen dak, ingebed in de natuur die het ziekenhuis omringt. Het paviljoen is door architect Van der Salm ontworpen vanuit het ruimtelijke principe van een strandstoel; de zitplekken bieden veel beschutting en privacy, terwijl de natuurlijke omgeving nog steeds kan worden ervaren.

Opzet onderzoek

HET ONDERZOEK

Voor dit onderzoek hebben patiënten in 2016 en 2017 eenmaal, ofwel tijdens een behandeling binnen het ziekenhuis, ofwel tijdens een behandeling in het paviljoen, een vragenlijst ingevuld. De vragenlijst bestond uit vragen over het paviljoen, en vragen over het welzijn van de patiënten en de beleving van de omgeving waar men tijdens het invullen van de vragenlijst verbleef (behandelkamer binnen of paviljoen buiten, zie afbeeldingen 1 & 2).

DE PATIËNTEN

Er hebben in totaal 126 patiënten in de nameting een vragenlijst ingevuld. Hiervan zijn er 31 vragenlijsten ingevuld door patiënten in het paviljoen en 95 binnen in het ziekenhuis, waarvan het merendeel van de patiënten (79) verbleef in een vier-persoons kamer.

WELZIJN

Emoties zijn gemeten met een verkorte versie van de Profile of Mood States. Met 15 items zijn de volgende gevoelsdimensies gemeten: spanning, kracht, depressie, boosheid en vermoeidheid.

De mate van pijn is gemeten met een gezichtjesschaal, lopend van een vrolijk gezichtje tot een gezichtje met veel pijn (5 in totaal). Ook is gevraagd naar de mate waarin ze last hadden van de verschijnselen 'zweterige handen', duizelig, 'misselijk', 'bibberig gevoel', 'slap', 'hart klopt in mijn keel', en 'kan niet helder nadenken'.

Psychologische restoratie is gemeten met vier items die tezamen een betrouwbare schaal vormen. Voorbeeld-items zijn "Ik kan mijn problemen goed van me afzetten" en "Ik heb ruimte in mijn hoofd om na te denken".

Verbondenheid met natuur is gemeten door de patiënten te vragen in welke mate men een gevoel van verbondenheid met natuur ervaart (niet / een beetje / sterk / zeer sterk).

OMGEVINGSBELEVING

Omgevingsbeoordeling is gemeten door de patiënten een rapportcijfer van 1 tot 10 voor de ruimte van verblijf te laten geven. Omgevingsbeleving is gemeten aan de hand van 10 items waarover een gemiddelde score is berekend. Voorbeeld items zijn ‘mooi’, ‘rustgevend’ en ‘ongezellig’.

Omgeving en welzijn is gemeten door de patiënten te laten beoordelen in welke mate de omgeving waar ze op dat moment verblijven een positief of negatief effect heeft op hun welzijn. De 5-puntsschaal liep van zeer negatief effect, via neutraal, naar zeer positief effect.

Klimaatcomfort is gemeten aan de hand van vijf vragen die ingingen op de luchtkwaliteit, verlichting, akoestiek, inrichting en thermisch comfort. Voor elk item kon de patiënt op een 3-puntsschaal aangeven of ze dit comfortabel, neutraal of oncomfortabel vonden. Over deze 5 vragen is een gemiddelde score berekend.

Comfortklachten zijn gemeten met een lijstje van klachten waarop de patiënten konden aangeven waar ze op dit moment last van hadden. Het ging hierbij om: te warm, te koud, te weinig frisse lucht, irritaties door droge lucht, hinderlijke geluiden in de kamer, hinderlijke geluiden van buiten de kamer, onaangename geur, en tocht. Daarnaast konden ze nog een open antwoord invullen of aankruisen dat ze geen klachten hadden. Er is een som-score gemaakt van het aantal aangekruiste klachten.

Beoordeling van het uitzicht is gemeten door de patiënten een rapportcijfer van 1 tot 10 voor het uitzicht te laten geven. Beleving van het uitzicht is gemeten aan de hand van 10 items waarover een gemiddelde score is berekend. Voorbeeld items zijn ‘mooi’, ‘rustgevend’ en ‘afwisselend’.

Afbeelding 2 Uitzicht vanuit ziekenhuiskamer op het Paviljoen

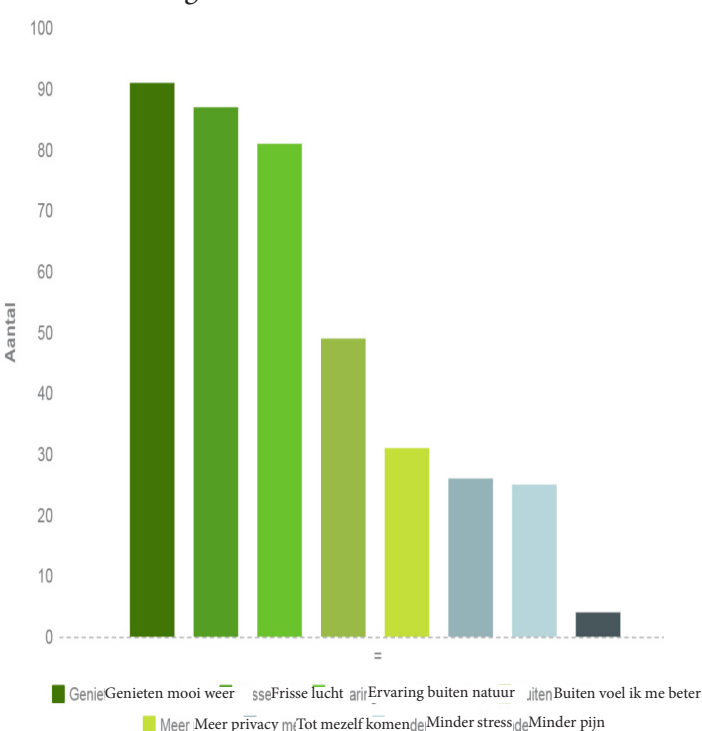

Resultaten

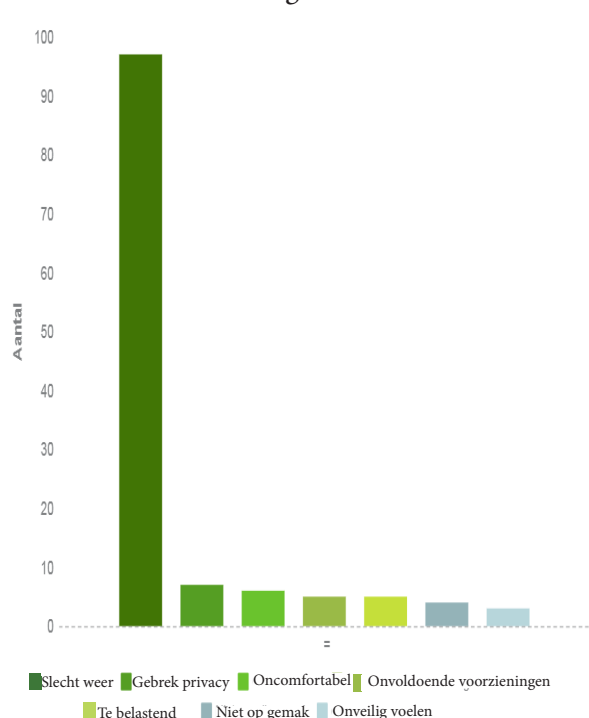
HET PAVILJOEN

Patiënten waren positief (22%) tot zeer positief (68%) tegenover het initiatief van het paviljoen. Ook het ontwerp van het paviljoen werd goed (41%) tot zeer goed (29%) gewaardeerd. Er waren 8 patiënten die aangaven het ontwerp matig tot zeer slecht te vinden. Op de vraag waar de patiënten hun chemokuur het liefst zouden willen ondergaan, gaf 45% aan een voorkeur te hebben voor buiten en 24% voor binnen, 17% had geen voorkeur. Er gaven 62 patiënten aan het paviljoen wel eens gebruikt te hebben. Van de patiënten die er geen gebruik van gemaakt hebben, gaven 43 aan dit wel graag te willen als het zou kunnen en 14 zouden dit niet willen.

Figuur 1: Redenen die patiënten gaven om naar buiten te gaan

Figuur 2: Redenen die patiënten gaven om niet naar buiten te gaan

WELZIJN

Patiënten die hun chemotherapie behandeling buiten in het paviljoen ondergaan ervaren significant meer verbondenheid met natuur, $M = 2,90$, $SD = 0,80$, dan patiënten die de behandeling binnen in het ziekenhuis ondergaan, $M = 2,27$, $SD = 1,10$; $t(122) = -2,92$, $p < .01$.

Er was geen significant verschil tussen binnen en buiten in de mate van psychologische restoratie, gevoelens zoals gemeten met de POMS of de hoeveelheid pijn die patiënten ervaarden.

OMGEVINGSBELEVING

De omgevingsbeleving van het paviljoen wordt positiever beoordeeld door patiënten die behandeld worden in het paviljoen, $M = 3,43$, $SD = 0,42$) dan door patiënten die in het ziekenhuis behandeld worden, $M = 2,69$, $SD = 0,54$; $t(122) = -6,93$, $p < .01$. Daarnaast vinden de patiënten in het paviljoen $M = 2,40$, $SD = 0,92$, in vergelijking met patiënten in het ziekenhuis, $M = 1,40$, $SD = 0,77$; $t(121) = 5,35$, $p < .01$, dat de omgeving waarin ze behandeld worden een positiever effect heeft op hun welzijn. Patiënten in het paviljoen geven een iets hoger rapportcijfer aan hun uitzicht, $M = 8,0$, $SD = 0,82$, dan patiënten in het ziekenhuis, $M = 7,5$, $SD = 1,1$, dit verschil was echter niet significant, $p = .07$. De beleving van het uitzicht vanuit de binnenruimtes, $M = 3,11$, $SD = 0,58$ is ook vrijwel identiek aan die van het uitzicht vanuit het paviljoen, $M = 3,19$, $SD = 0,45$.

KLIMAATCOMFORT

De klimaatsaspecten (o.a. luchtkwaliteit, akoestiek en inrichting) werden door patiënten in het paviljoen als meer comfortabel beoordeeld ($M=2,74$; $SD=0,38$) dan door patiënten in het ziekenhuis ($M=2,21$; $SD=0,38$; $t(57)=-4,78$; $p<0,01$). Ten aanzien van het aantal klachten gerelateerd aan comfort van het klimaat was geen verschil gevonden ($p=0,76$).

Tabel 1: Beoordeling klimaatcomfort door patiënten behandeld in het paviljoen en patiënten in het ziekenhuis

						
Luchtkwaliteit	32.6	71.0	57.9	29.0	5.3	-
Verlichting	27.4	54.8	63.2	41.9	6.3	3.2
Akoestiek	28.4	58.1	61.1	38.7	5.3	-
Inrichting	16.8	64.5	62.1	29.0	13.7	6.5
Thermisch Comfort	25.3	64.5	66.3	32.3	4.2	-

 Patiënten behandeld in het paviljoen
 Patiënten behandeld in het ziekenhuis

RAPPORTCIJFERS

Het paviljoen krijgt een hoger rapportcijfer van patiënten die er hun behandeling ondergaan, $M = 8,33$, $SD = 0,92$, dan de patiënten die behandeld werden in de behandelruimtes in het ziekenhuis, $M = 7,40$, $SD = 1,04$; $t(121) = -4,43$, $p < .01$.

Patiënten behandeld in het paviljoen

Patiënten behandeld in het ziekenhuis